Boldog új-évet kivánunk kedves olvasóinknak!

Tartalom.

Jakabffy Imre, a minta főispán. — Márton Dávidtól.
Czetz tábornoknak lapunk szerkesztőjéhez intézett legújabb levele.
A remény. — Schiller költeménye. — Simay Gergelytől.
Az örmény nemzet jövője. I. — Dr. Molnár Antaltól.
Adalék Lukácsi Kristóf életrajzához. — Közli: Dr. Esztegár László.
A magyarhoni örmény családok genealogiája. — Hatodik folytatás. Irta: Szongott Kristóf.

Kisebb közlemények.

Krassó-Szörény-vármegye főispánja.
Az ország „sója."
Magyar-örmény színműiró.
Szamosújvár a Rákoczy-korban.

Irodalom és művészet.

A romániai örmények büszkesége.
Folyóiratunk deczemberi füzete.

Közgazdasági élet.

Kitüntetetett örmény gyáros.
Keleti iparágak meghonosítása.

Mi ujság az örmény világban?

Sietős segély.
Gondoskodó bizottságok.
„Oroszország és az örmény kérdés."
Holtiglan tartó bebörtönzés.
Örmény iró Bécsben.

☛ *Az „ARMENIA" előfizetési ára egész évre 4 frt., félévre 2 frt., — egyes füzet 40 kr.*

Az első évfolyam egészen elfogyott. A többi tiz évfolyamból (II—XI) még teljes számú példányokkal szolgálhatunk; egy-egy évfolyam ára két (2) frt. Reméljük, hogy az érdeklődő olvasó közönség megragadja a kinálkozó kedvező alkalmat (egy-egy évfolyamot félárban adunk) és sietni fog megrendeléseivel annál is inkább, mert a mondott évfolyamokból még csak nehány eladó példányunk van: azután drágán sem szerezhet meg az „Armenia" eddigi évfolyamait.

Szerkesztői üzenet. Veturi Á-nak Szamosújvárt. Csak lapunk tárgykörébe vágó dolgozatokat adhatunk közre. Az, ki álnév alá rejtőzik és nevét nem közli a szerkesztővel, ne számitson arra, hogy dolgozata — még ha megiti is a közölhetés mértékét — folyóiratunkban napvilágot lát.

ARMENIA

c.t.c. 82

MAGYAR-ÖRMÉNY HAVI SZEMLE.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

SZONGOTT KRISTÓF.

Tizenkettödik évfolyam.

SZAMOSÚJVÁRT,
Todorán Endre »Aurora« könyvnyomdája
1898.

Tartalom.

I. Főczikkek.

		Lap.
Bárány Lukács,	Felhivás az olvasó közönséghez	201.
Czetz tábornoknak	lapunk szerkesztőjéhez intézett legújabb levele	7.
Czetz tábornok életrajza,	irta önmaga . , . . . 161,	193.
E. Bánatom	(Költemény)	263.
Dr. Esztegár László,	Adalék Lukácsi Kristóf életrajzához	13.
H. Vigasz	(Költemény)	107.
Harmath Domokos,	1848—1898	139.
„ „	Erzsébet királyné	289.
Hodoreán János,	A fegyintézet multja	372.
Július,	Az anya intelme (költemény) .	234.
Kritsa Klára,	Az imakönyv	76.
Kritsa Péter,	Örmény ifjú szerelme (költemény)	173.
„ „	Ha üldöznek (költemény) . . .	268.
Márton Dávid,	Jakabffy Imre, a mintafőispán .	1.
Merza Gyula,	Az örmény püspökség (költemény)	74.
„ „	Az Árdziv (költemény)	358.
Molnár Antal,	Az örmény nemzet jövője . . 9,	37.
„ „	Örményország történelme és irodalma 70, 102, 131, 164, 197,	229.
„ „	Örményország apostolai. — Ablakfestmények a hawardeni templomban	257.
„ „	Az örmény kérdés . . 293, 322,	354.
Mihálfy Imre,	A bujdosó (költemény)	204.
Rusz János,	Gyülölet (költemény)	138.
„ „	Remény (költemény)	169.
Sallak Róza,	Részlet a multból (költemény) .	15.
„ „	Egy kis távoli hirhozó (költemény)	302.
Simay Gergely,	A remény (Schiller költeménye) .	8.
„ „	A menekült (Várt költeménye) .	37.
„ „	A fogoly álma (Méhe költeménye)	68.
„ „	Sírfelirat (Dzádurián költeménye)	101.
„ „	Jeltelen sír (Dzádurián költem.)	130.
„ „	Mulnak az évek (Dzádurián költ.)	163.
„ „	Nemzeti szellem (Pátkánián költ.)	196.
„ „	Nemzet-tagadás (Háj költeménye)	228.
„ „	Gondolatok a Ván-tó partján (Ráffi költeménye)	259.

		Lap.
Simay Gergely,	Buzditás (Szirván költeménye)	293.
„ „	A reggel (Hovhánniszeán költ.)	321.
„ „	Zefir ha lennék (Bérds költeménye)	353.
Szongott Kristóf,	A magyarhoni örmény családok geneálogiája 16, 48, 79, 111, 141, 173, 204, 238,	273.
„ „	Dr. Lukács György, Békésvármegye főispánja	33.
„ „	Lukácsi Kristóf levelezései	41, 75.
„ „	Ötven év előtt (Az első magyar képviselőház tagjai)	46.
„ „	Dr. Molnár Antal	65.
„ „	Gajzágó Salamon	97.
„ „	Emlékezzünk a régiekről (Lengyel Gergely)	129.
„ „	A szamosújvári magy. kir. állami főgymnasium	202.
„ „	Novák Gerő emlékezete	225.
„ „	Erzsébet királyné	290.
„ „	Tiflistől Ecsmiádzinig	298.
„ „	Szamosújvár város monográfiája	302.
„ „	Emeljünk szobrot Verzereskulnak	327.
„ „	Tanári gyűlés Szamosújvárt	330.
Dr. Temesváry János,	Hazai czimerünk kettős keresztje	136.
Vajna Károly,	A szamosújvári vár leirása 312,	338.
Voith Antal,	A livornoi örmény kolónia tört.	261.
A „Budapesti Napló“ után:	Czetz János tábornok	170.
A marseillei „Armenia“ után:	Ki a félénk?	236.
Az „Országos Hirlap“ után:	A Karátsonyiak	108.
Az „Országos Hirlap“ után:	Achik-Kerib szerencséje	268.
	A szent szüz mikolai csódatevő kegyképe	264.
	Levelek a szerkesztőhöz	333.
	Nyilatkozatok „A magyarhoni örmény családok genealogiája czimü műből	337.

II. Kisebb közlemények.

	Lap.		Lap.
A vértanú-örmények érdekében	60.	Egyptom felé	223.
Az „Alkotmány“	92.	Egy trónkövetelő	189.
Az Ararát csucsán	158.	Egy polgármesteri jelentésből	317.
Az ország „sója“	29.	Főigazgatói látogatás	126.
Babylon romjai	190.	Hírneves örmények a külföldön	350.
Családi statisztika	60.	Hugo Viktor a hitoktatásról	254.

	Lap.		Lap
Id. Bornemissza Károly br.	286.	Országos fegyintézetünk	255.
József főherczeg Sz.-újvártt	222.	Örmény estély Párisban	350.
Keleti adoma	159.	Polyglott akadémia	92.
Krassó-Szörényvármegye főispánja	29.	Részlet Krimián életéből	381.
Levél Kairoból	316.	„Sola Salvifica“	287.
Magyar-örmény színműiró	29.	Szamosújvár a Rákóczy-korban	30.
Megbizhatlan statisztika	381.	Tisztelgés Simay Gergelynél	125.
„Memento mori“	93.		

III. Irodalom és művészet.

	Lap.		Lap.
A magyar czímer kettős keresztje	190.	Egy örmény szinész	351.
A „Mêság“	128.	Erdély apostoli lelkületű róm. kath. püspöke	62.
A régi örmények vallása	224.	„Hántesz Ámszoreá“	318.
A romániai örmények büszkesége	30.	Hollósy Simon	94.
A szamosújvári püspök-szobor	383.	Képes örmény-román naptár	191.
A „Tiszántúl« az „Armeniá“-ról	383.	Levél a szerkesztőhöz	255.
A „Tiszántúl“ folyóiratunkról	30.	Levél Deésről	287.
A Ván-tó regéje	159.	Luszineán herczeg szótára	128.
Az „Ellenzék“ Verzár püspök szobráról	382.	Olvasóink figyelmébe	159.
Cantu Caesar kritikája	255.	Régi kép Szamosújvár jövőjéről	62.
Csuhádsián Tigrán	224.	Részlet az indiai örmények multjából	223.
Egy örmény énekművész	94	Tóth Mike legújabb művei	319.
		Új havi folyóirat	351.

IV. Közgazdasági élet.

	Lap.		Lap
A jászvásári örmények	94.	Dániel báró jelentése	94.
A „Kereskedelmi Muzeum“	160.	Glastone emléke	224.
A Székelyföld gazdasági érdekében	191.	Keleti iparágak meghonosítása	31.
Az életrevaló örmény	63.	Örményországi papir	63.
Cilicia katholikosza	224.	Kitüntetett örmény gyáros	31.

V. Mi ujság az örmény világban,

	Lap.		Lap.
A „Berliner-Local-Anzeiger“	64.	Hágopián Thákvor pasa .	320.
A bukaresti egyetemen .	224.	Hogyan jubilál az örmény?	63.
A ciliciai örmények száma	256.	Holtiglan tartó bebörtönzés	32.
Álisán kitüntetése . . .	63.	Izgatottság Vánban . . .	160.
A szultán és az örmények	160.	Küzdelem a Szentföldért .	352.
A szultán kincsének minisztere	128.	Mechithár kétszázados emlékünnepe	192.
A tanuló ifjúság figyelmébe	320.	Mire jó az örmény lázadás	96.
Az angol-örmény egyesület	64.	Oroszország és az örmény kérdés	32.
Az elnyomott örmények .	95.	Örmény iró Bécsben . .	32.
Az örmény egyik hibája .	256.	Örmény püspök Párisban .	352.
Az örmények memoranduma	95.	Sietős segély	32.
Az örmény patriarkha felirata	95.	Szérábián Péter	320.
Az „Oeuvre d' Orient“ .	64.	Új jelölt a kretai kormányzói székre , ...	128.
Deliánof orosz közoktatásügyi miniszter	96.	Új segély az örmények számára	192.
Dseráz Minász kitüntetése	320.	Új veszteség	352.
Gondoskodó bizottságok .	32.		

VI. Képek.

Jakabffy Imre (1 lapon), Dr. Lukács György (33), Dr. Molnár Antal (65), Gajzágó Salamon (97), Lengyel Gergely (129), Czetz János (a 161 lap előtt), A szamosújvári magy. kir. állami főgymnasium (a 193 lap előtt), Novák Gerő (225), Örményország apostolai (257), A Szent-Szűz mikolai csódatevő kegyképe (264), A mikolai régi templom (267), Dobó István (311), A szamosújvári vár (A Priorató-féle térkép 339), A fegyintézet alaprajza (346), A Rákóczi-épület (367), A Szapolyai-czímer (368), A Martinuzzi-czímer (373). Összesen: 17.

VII. Boriték. Tartalom.

A boritékon „Hazai krónika“ — és „Szamosújvári Híradó“ czím alatt összesen 2½ oldalra terjedő olvasmányt adtunk. — Ezen füzethez van mellékelve az „Armenia“ 1898 évfolyamának tartalomjegyzéke.

Az „Armenia“ eddigi dolgozótársai.

Ábrahám Zachar (Szamosújvár.)
Ábrahámné Gámán Erzsi (Szamosújvár)
Dr. *Akoncz Károly* (Kolozsvár.)
Álexáné Kepri Anna (Szamosújvár.)
Avedik Lukács (Erzsébetváros.)
Azárián István (Konstantinápoly.)
Bányai Elemér (Szamosújvár.)
Bányai Gratiana (Esztergom.)
Bárány János (Maros-Vásárhely.)
Bárány Lukács (Szamosújvár.)
Id. báró Bornemissza Károly (Deés.)
Czetz János (Buenos Aires; Amerika.)
Cselingárián Jakab (Budapest.)
Csiky Lukács (Erzsébetváros.)
Dr. *Csiky Viktor* (Kolozsvár.)
Csontosi János (Budapest.)
Duha Dávid (Ujvidék.)
Dr. *Erődi Béla* (Budapest.)
Dr. *Esterházi Sándor* (Kassa.)
Esztegár Berta (Kolozsvár.)
Esztegár Gergely (Szamosújvár.)
Dr. *Esztegár László* (Budapest.)
Fáraó Simon (Csík-Szépviz.)
Dr. *Fejér Dávid* (Gyergyó-Szt.-Miklós.)
Dr. *Fejér Gerő* (Gyulafehérvár.)
Felekiné Munkácsi Flóra (Budapest.)
Filep Gábor (Tasnád.)
Dr. *Fogolyán Tivadar* (Szamosújvár.)
Dr. *Fogolyánné Bányai Blanka* (Sz.-újvár)
Dr. *Gajzágó Béla* (Kolozsvár.)
Gajzágó Ferencz (Szamosújvár.)
Gajzágó Manó (Budapest.)
† *Gajzágó Salamon* (Budapest.)
Gajzágóné Simai Irma (Kolozsvár.)
Dr. *Gopcsa Jakab* (Szamosújvár.)
Gopcsa Joachim (Szamosújvár.)
Dr. *Gopcsa László* (Budapest.)
Govrik Gergely (Erzsébetváros.)
Görög Joachim (Gyergyó-Szt-Miklós.)
Harmath Domokos (Torda.)
Harmath Ilona (Szamosújvár.)
Harmath Lujza (Moson.)
† Dr. *Hánus János* (Bécs.)
Dr. *Herrmann Antal* (Budapest.)
Hodoreán János (Szamosújvár.)
Hornyis Ferencz (Gattája.)
† *Höke Lajos* (Kaposvár.)
Hummer Nándor (Budapest.)
Dr. *Issekutz Viktor* (Erzsébetváros.)
Józsa Jánosné (Szamosújvár.)
Kapatán Márton (Szamosújvár.)
† *Karátsonyi Károly* (Szamosújvár.)
Dr. *Kábdebó Ferencz* (Maros Vásárhely.)
Kordin Mariska (Budapest.)
Gróf *Kornis Viktor* (Szent-Benedek.)
Dr. *Kosutány Tamás* (Magyar-Óvár.)
Kovács János (Kolozsvár.)
Kozma Döme (Deés.)
† *Kozocsa Tivadar* (Budapest.)
Kritsa Klára (Gyergyó-Szt-Miklós.)
Kritsa Konrád (Gyergyó-Szt-Miklós.)
Kritsa Péter (Gyergyó Szt Miklós.)
Gróf *Kuun Géza* (Maros-Németi.)
László Márton (Szamosújvár.)
Lukács Béla (Budapest.)
Lunkai (Szamosújvár.)
† *Markovits Jakab* (Erzsébetváros.)
Dr. *Mály István* (Kolozsvár.)
† *Márton Dávid* (Lugos.)
Dr. *Mártonfi Lajos* (Szamosújvár.)
Merza Gyula (Kolozsvár.)
Mihálfi Imre (Szamosújvár.)
Dr. *Moldován Gergely* (Kolozsvár.)
Dr. *Molnár Antal* (Budapest.)
Moszgofián Chácshádur (Bukarest.)
† *Murádin János* (Arad.)
Novák Antal (Szamosújvár.)
Dr. *Nuricsán József* (Budapest.)
Oncs József (Nagy-Iklód.)
Orel Máté (Gyergyó-Szt-Miklós.)
Ornstein József (Szamosújvár.)
Papp Gusztáv (Szamosújvár.)
Papp Mózes (Nagy-Szeben.)
Pappné Kerekes Emília (Szamosújvár.)
Páll Bogdán (Szamosújvár.)
Dr. *Patrubány Lukács* (Budapest.)
Placsintár Dávid (Szamosújvár.)
Dr. *Réthy László* (Budapest.)
Rudnyánszky Gyula (Szeged.)
Rusz János (Szamosújvár.)
Sallak Róza (Nagy-Enyed.)
† Dr. *Salzbäuer János* (Kolozsvár.)
Sándor József (Kolozsvár.)
Simay Gergely (Szamosújvár.)
Dr. *Simay Gyula* (Nagy Várad.)
Dr. *Simay János* (Szamosújvár.)
Dr. *Szamosi János* (Kolozsvár.)
Dr. *Szilágyi Sándor* (Budapest.)
Szongott Kristóf (Szamosújvár.)
Szongott Margit (Kolozsvár).
Gróf *Teleki Sándor* (Budapest.)
Dr. *Temesvári János* (Szamosújvár.)
Téglás Gábor (Déva.)
Dr. *Tódor József* (Gyulafehérvár.)
Dr. *Torma Miklós* (Deés.)
Torma Zsófia (Szászváros.)
† Dr. *Télfy Iván* (Budapest.)
† *Törös Tivadar* (Budapest.)
Dr. *Turcsáné Placsintár Gizella* (Kolozsv.)
Dr. *Turcsa János* (Kolozsvár.)
Turcsa Mihály (Bécs.)
Tutsek Anna (Budapest.)
Vadnai Károly (Budapest.)
Vajna Károly (Szamosújvár.)
Vajnáné Stock Leopoldin (Szamosújvár.)
Dr. *Vámbéri Armin* (Budapest.)
Vásárhelyi Boldizsár (Deés.)
† *Veszely Károly* (Borbánd.)
Vikár Béla (Budapest.)
Voith Antal (Kolozsvár.)
Voith Miklós (Szamosújvár.)
Dr. *Wlislocki Henrik* (Budapest.)
Dr. *Wlislockiné Dörfler F. Anna* (Bpest.)

Összesen: 123.

Jakabffy Imre,

a minta-főispán.

c.t.c. 82

Krassó-Szörény vármegye lakossága örömünnepet ült mult év október hó 25-dik napján. E napon mult ugyanis tiz éve annak, hogy Jakabffy Imre, szeretett főispánja a megye főispáni székébe beiktattatott.

A mily általános lelkesedés között tartotta meg a megye értelmisége tiz év előtt a beiktatási örömünnepet: oly örömmel és büszkeséggel adózott e megye minden polgára most a decennium ünnepsége alkalmával a jelesnek, kinek nevéhez és ritka fényes szellemi tehetségéhez fűzött legvérmesebb reményeit is megvalósitva látja minden elfogulatlan hazafi e rövid tiz év lefolyása alatt.

Mert a lefolyt idő nem a hangzatos frázisoknak, hanem a nagy alkotásoknak, lélekemelő tetteknek szakadatlan lánczolata. E tettek végrehajtásánál a főtényező: a vezető szellem és irányitó erő azon ritka hazafi hő kebléből sugárzott ki, kit mint szilárd jellemű férfiút, igazságszeretetben páratlan embert, a nemes mérséklet és türelem példányképét az isteni Gondviselés különös kegyelme helyezett a szörényi Bán-ok sok felelősséggel járó nehéz feladatokkal körülvett székébe, hogy szép hazánk e végső pontján, melyen három hon határa összeszögellik, — mint dicső elődei kardjaikat villogtatták egykoron: lángszelleme fényes sugarait ragyogtassa úgy hazánk, mint a külföld jelesei előtt.

De tekintsünk végig azon fényes pályán, a melyet az ünnepelt férfiú eddig befutott: hadd szóljon életének története a mi gyenge szavaink helyett!

„Krassó-Szörény megyét a Jakabffy névhez és családhoz régi hagyományos tisztelet köti. Alig volt férfi tagja, ki a közpályán és specialiter a megyei administratióban méltányolt érdemeket ne szerzett volna. Bár terjedelmes vagyonnal rendelkeztek, mely a hivatalviselés munkájára soha sem utalta őket, megyéjük közéletében mindig élénk részt vettek s találtak rá időt, hogy gazdálkodási gondjaik mellett a közérdeknek is áldozzanak akár mint hivatalnokok, akár mint hazafiak. S hogy áldozatuk nem köznapi volt, mutatja a család tagjainak mindig kiemelkedő állása s a Jakabffy név általános népszerűsége. Simon a mai főispán egyik nagybátyja, már fiatalon jegyzője a régi katonai végvidék judicium delegatum militare mixtum-ának, majd 1821-ig alispán. Miklós főszolgabiró, Kristóf kir. tanácsos és első alispán.

A család neve annyira összeforrott a magasabb hivatallal, hogy a német világ idegen tisztviselői a Jakabffyt nem is család-névnek, de valami magas állás jelölőjének hitték. Igy történhetett a fiatal, alig 18 éves Gyulával Karánsebesen, hogy, mikor egy német főbb tisztviselőnek magát bemutatá, az a nevet hallván, meglepetve kiáltott fel: „So jung und schon Jakabffy?!“

Közhivatalt egyedül Jakabffy Imre, a mai főispán édes atyja nem viselt. Ott élt fiatal korától fogva egyedül a gazdaságnak és gyermekei nevelésének szentelve napjait zaguzséni birtokán, mely most is a családé. 1847-ben Pestre költözött, hol az üllői uton ma is meglevő házat épitette.

Imre, Krassó-Szörény megye főispánja itt született 1850 deczember 4-én. Középiskoláit az I—VI. oszt. a budapesti kegyesrendi, a VII.—VIII. osztályokat az esztergomi benczések főgymnasiumában végezte. Jogot Pozsonyban tanult. Itt tett 1872-ben állami és birói vizsgát is, miközben önkéntesi évét is leszolgálván, a 23. gyalogezredhez, mint tartalékos hadnagy lett beosztva. Később e minőségben áttétette magát a 4. huszárezredhez. Ez időben került vissza ősei földére Krassó-Szörénybe, Kricsovára. Még ez évben megyei hivatalba lép s junius 27-én tiszteletbeli aljegyzőnek neveztetett ki. 1875 november 28. első aljegyző, 1877 deczember 19-én tiszteletbeli főjegyző; 1880-ban a február 13-iki közgyűlésen a főjegyzői teendőkkel bizatik meg; ugyanez év májusának 12-én árvaszéki elnök lesz. Két év mulva 1882-ben már alispánjelölt, 1883 decz. 20-án közfelkiáltással alispán. 1886 szeptember havában királyi tanácsos s 1887 szept. 29-én Krassó-Szörény megye főispánja.

Ezen magas állásban kezdi megvalósitani a „munka embere“ ama fenkölt eszméit, melyek nemcsak a megye, hanem az állam életére is jótékony hatást gyakorolni vannak hivatva.

Lángoló szónoklata erejével eloszlatja az ellentéteket, míg fenkölt szelleme finom tapintattal párosulva — ezen ethnografiailag tarka megyében — az ábrándos eszmékért rajongó túlzókat megfékezi. A vármegye kuszált anyagi viszonyaiban rendet teremt; a katonai végvidék romjai fölött a Krassó-Szörény vármegye névnek tartalmat ad. Majd mint a magyar-román határ rendezőjét látjuk őt, a mint a hazafi éber figyelmével őrködik, nehogy szép hazánk talajából bár egy talpalattnyi is elidegenittessék.

1888 évi február 13-án a karánsebesi vagyonközség kormánybiztosa; 1889 évi május hóban a fehértemplomi vagyonközség kormánybiztosa lett.

Bokros érdemei meg is termették az elismerés pálmáját. Igy történt, hogy 1889 június hóban legfelsőbb elismerést nyert a magyar-román határ rendezésénél szerzett érdemeiért; 1893 évi nov. 30-án Ő Felsége a királyné sajátkezű aláirásával ellátott okmányt küldött, a Vöröskereszt-egylet terjesztése terén szerzett érdemeinek elismeréseül. 1896 évi október hóban Ő Felsége a király, a Szent-István-rend kis keresztjével tüntette ki. 1896 okt. 30-án Karánsebes város díszpolgárává választotta.

De nemcsak ezen soha el nem hervadó babér-levelek ékesitik ezt a tiz éves multat, hanem még hangosabban magasztalják a Jakabffy Imre főispán szép nagy lelkét a társadalmi élet terén, a kultura és a magyar állam-eszme terjesztésére megvalósitott intézményei.

Az ő buzgolkodása következtében jött létre a „Délmagyarországi színpártoló egyesület," mely elnökét tiszteli személyében. Áldásos kormányzása idejében kezdi meg működését Lugoson, a krassó-szörény-megyei árvaház; befolyása emeli a megye egyetlen főgymnasiumát a kor színvonalára, midőn annak a vidéken páratlan szép palotát teremt, hogy a lugosi állami főgymnasium épülete minta gyanánt diszeskedjék a Temes partján.

Háza a társadalom előkelő köreinek találkozó helye, a honnan, mint gyúpontból indul ki minden üdvös eszme, a mi úgy Lugos városában, mint megyeszerte visszhangra talál.

Míg erős keze féken tartja a minden perczben kirohanásra kész elemeket: addig finom modora, az érdemet minden téren elismerő nemes szive által magához lánczol mindenkit egyaránt; s még politikai ellenfelei sem tagadják meg kiváló egyéniségétől az elismerést.

Éltesse az isteni Gondviselés még sokáig Jakabffy Imre főispán urat Krassó-Szörény megyének és magyar hazánknak javára, nemzetségének örömére, büszkeségére: hogy még számos éveken át igazolja ama szép mondást,

a mivel pályáját jellemezte megyénk jelenlegi derék alispánja, Litsek Béla tiz év előtt, mondván:

„Az egyenes úton haladtál, fegyvered kezedben a becsületes munka volt s ez felemelt megyénkben a legmagasabb polczra; ezen jellemvonásod ültesd át mindnyájunkba s működésed jótéteménynyé válik megyénkre s hazánkra."

* * *

Ezen életrajz irója a következő verssel üdvözölte Krassó-Szörény-vármegye főispánját a Szent-István-rend kis keresztjével történt kitüntetése alkalmával.

A béke hőse.

Ünnepre keltünk fényes ünnepélyre,
Öröm sugárzik boldog arczokon.
Hős áll közöttünk, kit a sors szeszélye
Nem hordozott meg zordon harczokon.
Jakabffy Imre, ő a béke hőse
Munkára termett, dicső népvezér
A honfiaknál mennyivel erősebb,
Kik harczterén vivják ki a babért.

Királyi kegy sugára tündököl rajt'
Mely béragyogja nemcsak őt magát,
De tiszta fénye az egekbe fölhat
S versenyre hivja minden csillagát.
Gyönyör fog el látván e fény tusáját
Derült egen, virágos föld felett,
Mely bévilágit egy szép földi pályát,
Hogy jobban lássuk a sok érdemet.

Hol nagy Hunyady karja küzde hajdan
Villámokat lövelve szerteszét,
Dicső vezérünk már sok eszme-harczban
Kitünteté nagy ritka lángeszét:
Békét terem a harczok régi földje
Munkás kezének érintésitől:
Testvérviszály, pártszenvedély elölve,
Hol megjelen e drága békitő.

A szó hatalma ott van birtokában:
Ha menydörög az ige ajkain —
Krassó-Szörénynek gyülés csarnokában,
Vagy Al-Dunánknak ifju partjain:

Lihegni sem mer a tömeg s csodálja,
Ha szónokolni ünneplőn feláll!
Gyönyörrel hallja bajnokát királya,
Ki a szivekbe mindig czélt talál.

Nemes szive a gyönge pártfogója,
Az üldözöttnek bő oltalmat ad.
Az igazát mindenkinek megóvja,
Bár a villámos ég reá szakad:
Mint ősi tölgy, mely koronája árnyán
Megvédi a kicsiny virágmagot,
Ha elröpült a szélviharnak szárnyán,
Mi termőfája törzsén támadott.

A tudomány, müvészet hű barátja
És pártfogója mindenek fölött.
A múzsa gyakran szentélyébe látja
A legrajongóbb tisztelők között.
Ha ő segíti: úgy cseng Thaliának
Ajkán e helyen szép magyar beszéd;
Atyai gondja legkisebb hiánya
Eloltaná e bájvirág neszét.

Nem kell szobor, nem büszke, fényes emlék,
Hogy abba vessük sok nagy érdemét:
A sok nagy eszme, mely lelkén szülemlék
Örökre élteti dicső nevét.
Valódi érdem önmagába' hordja
Már a jutalmat, mondta rég a böles:
Nem száll soha megsemmisülni porba,
Mi színaranyként tündökölt előbb.

Oh honfitársak, tiszta hódolattal
Közelgjetek a béke-hős felé!
Kinek törekvését nagy égi atyja
Áldásival dúsan megszentelé.
Kárpát hegyétől le az Al-Dunáig
Zengjen hozsánát szikla, bérez, halom:
Hogy tartsa meg éltét nekünk sokáig
A mennyei szeretet, oltalom!

Márton Dávid.

Czetz tábornoknak lapunk szerkesztőjéhez intézett legujabb levele.

Buenos Aires október 30. 1887.

Tisztelt honfitárs barátom!

Végre megérkezett várva várt szives levele Szamosújvárt szept. 3-án kelt hírekkel.

Örömmel látom, hogy Ön jó egészségben és elméje egész erőben áll s hallgatása csakis a körülménynek következése, hogy honvédtársaim után való kutatásai siker nélkül maradtak. Sajnálom, hogy e fáradságot okoztam észrevétlenül!

Életrajzom magyarra fordítása is*) félbeszakadt; mert — fájdalom — kezdem veszíteni a szemeim világát s így a munka nagy erőfeszitésbe kerül; mert — mint már előbbi közléseimből értésére esett — nem kapok e nagy emigratioi emporiumban egyetlen egy egyént se, ki magyarul beszélni és irni képes volna. És németül dictálni kissé restellem azért, mert aztán Önnek kellene azt újból magyarra forditani és így az eredeti gondolat erejéből bizonyosan átalakulna. — Mindamellett folytatom, naponként két órát szentelve arra s így alkalmasint jövő Február vagy Márczius havára elég materia lesz gyüjtve.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Olyan ez a mi századunk! Az osztrák visszatolja a nemzeti viseletet és a rögtön elérhető gazdagulás nem hagy időt az új generatiónak a régi nemzeti nagyságról tudomást szerezni és utánozni az áldozatkész elvénült bajnokokat. — Such is life**) — a mint mondja az angol.

Boldog a ki ebben a versenyfutásban a gazdagulásra egy rokonszenves barátra akad, ki — mint Ön — minden önzés nélkül egy árván maradt honvédet szivéhez szoritott és már nehány év óta kegyeletes emlékében részesit. Legyen meggyőződve, hogy — minden akadály daczára — az emlékrajz meg lesz irva. Minthogy levelem már

*) A dicső tábornok ur előbb spanyolul irta meg tanulságos életrajzát, ezt fordítja most le lapunk számára magyarra. Szerk.

**) Ilyen az élet. Szerk.

az új-év közelében fog kezéhez jutni, engedje meg, hogy boldog karácsont és szerencsés új-évet kívánva maradjak igaz honfi barátja

Czetz János.

U. i. Miért nem jut eszébe valamely örmény fiatal embernek e világot megismerni? Hisz nem olyan nagy tőkére volna szüksége főleg, ha a magyar mellett a német és olasz nyelvet birná. A fiumei hajós-társaság egyet vagy kettőt küldhetne ide és Braziliába és bizonyosan ezért nem szenvedne nagy vesztességet az ország?

Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy életrajzom spanyol nyelven csaknem egészen készen van.

A remény.

— Schiller. —

Beszélnek s álmodnak az emberek
Sokat; majd lesz egy jobb jövő.
Futnak-fáradnak czélt hogy érjenek,
Mely soha el nem érhető.
Világ öregszik, s újból ifjú
— Ember hiszi: reménye nem hiú.

Remény virraszt az élet küszöbén,
Átröpdesi a vidám gyermeket,
A fiatal gyönyört lel fénykörén
S elkisér sirba aggot, öreget.
Ám sír bezárja a fáradt földi pályát,
— De nem temetheti el a reményt magát.

Az nem üres hóbort rög-eszme,
Megterme az őrült agyában,
Ott van sziveinkbe bevésve:
— Jobb sorsra jutunk a halálban.
S a hang, mely átjárja a keblet,
Nem csalja meg a hivő lelket...

Simay Gergely.

Az örmény nemzet jövője.*)

I.

Keleten élő véreink számára minő sorsot rejt méhében a jövendő?

Hogy választ adhassunk erre a kérdésre, vizsgálnunk kell első sorban azokat a törekvéseket, melyek politikai eszményeiül tekinthetők az örményeknek, vagy helyesebben mondva a nemzetnek, politikai gondolkozásra képes részének, tehát a vezető egyházi köröknek, az értelmiségnek s az örmény sajtónak ugy az orosz, mint a török területen.

Ugy az orosz birodalomban, mint főleg Törökországban természetszerűleg igen szük körre van szorítva a nemzeti-politikai kérdéseknek az örmények által való nyilvános tárgyalása. Gondolataiknak és törekvéseiknek voltaképen egy a központja: a nemzet fentartása külső és belső állapotainak a javításával kapcsolatban. Eme czél elérésére mozgási szabadság után vágyakoznak, a mit török földön egy vagy más formában meg kellene előznie az élet, vagyon és vallás állandó biztositásának. A mit óhajtanak s a mire nézve joggal hivatkozhatnak, a nagyhatalmak igéreteire és határozataira a berlini congressuson, az a török-örmény területnek még eddig meg nem határozott jellegű autonomiája, a melyet Törökország mindjárt a berlini congressus után a felső Eufrat és Tigris vidékeknek új közigazgatási felosztásával hiusított meg.

Önálló örmény állam létesítésére nem gondol az örménységnek higgadt része, arra pedig, a mit a hazafias képzelet olykor-olykor maga elé varázsol, nincs miért kiterjeszkednünk, a midőn elérhető politikai czélnak komoly megfontolása forog szóban. A mit a nemzet valóban hivatott vezetői akarnak, nem egyéb, mint fentartása és fejlesztése a népnek régi hazája határai közt s a mennyire lehetséges, a lassanként való visszaáramlás a biztos anyagi

*) Dr. Paul Rohrbach, Aus Turan und Armenien (Preussiche Jahrbücher, 1897 deczemberi füzet.)

és erkölcsi létfeltételeket nyujtó anyaországba, az örmény nemzeti egyház szárnyai alá. A mit e programmon túl a túlhevült szenvedély s radicalismus hangoztat, annak semmi köze sincs a józanabb elemeknek hazájuk s nemzetük jövőjének biztositására irányuló törekvéseihez.

Az örmények közt is vannak rajongók, a kik jobbára Franczia országban s franczia szczialistikus müvekből nyerték a müveltségüket s legjobban szeretnék Örményországot kommunista és atheista mintaállammá tenni, avagy dinamittal szétrobbantani Törökországot és egész Európát, a miért nem tartották meg az örményeknek tett igéreteiket. Ámde csak a viszonyok ismeretének hiánya vagy a tények elferdítése tulajdonithat ily jelenségeket az egész nemzetnek, vagy épen azoknak az irányadó elemeknek, a melyek jól tudják, hogy népük valódi javára mire kell és szabad törekedniök.

Magában Örményországban hiányzik a forradalomnak minden előfeltétele ugy a nép zöménél, mint a józan politikusoknál. S a mi összeköttetés a nyugateurópai s törökországi művelt örmények közt fennáll, jobbára nem egyéb a nép helyzetének javitására irányuló szövetkezésnél. Az ellenséges indulatból annyira kizsákmányolt konstantinápolyi örmény mozgalmakat, nehány rajongó vakbuzgóságának eme kinövéseit legsúlyosabban érezték és fájlalták maguk az ősi hazában élő örmények.

A mi pedig a sokszor emlegetett örmény titkos egyesületeket, a Hêncságot, Troságot s a többit illeti, tényleg léteznek ugyan, de jobbára egészen egyebek, mint a közhiedelem tartja. Részben „felvilágosodottsági“ jellegű szövetkezések merőben utopista jellegű, a nép eszmekörétől teljesen idegen tendentiákkal, a minő p. a nőemancipatio, az egyházi tekintély lerombolása stb. Részben pedig alig nehány tagból állanak, a kik folyvást merényleteken törik a fejöket. Közös jellemvonása majdnem valamennyinek, hogy a nyugateurópai „tanulmányok“ alapján, Angliában, Franczia országban és a Sveiczban, az ottani szélső politikai és társadalmi radicalismus befolyása alatt keletkeztek s onnan működnek, minden benső kapcsolat nélkül a nemzet zömével. Sőt az is nem egyszer

megtörtént, hogy kalandoroknak nevezhető egyének a konstantinápolyi örmény munkások közt pénzadományokat gyüjtöttek „az örmény nép műveltségének emelésére“ — mert ily czélú titkos egyesület is létezik, — s a gyűjtött összegek aztán a „politikai agitatorok“ zsebében rekedtek meg.

Az örmények óhajainak és reménységeinek a megvalósulása Oroszország döntő szavától függ. Egy harmada az örménységnek ugyanis orosz alattvaló s aztán Oroszország természetszerű örököse a töröknek az Ararát és Taurus között, egészen a ciliciai partokig, vagyis a tömörebben együttesen élő örménység által lakott terület legnagyobb részének. Kettős feladatot kell tehát megoldania: azt, hogy mily álláspontra helyezkedjék a saját örmény alattvalóival s milyenre a törökországi örményekkel szemben. Vizsgáljuk először is az utóbbi kérdést.

Volt idő, a midőn Oroszország egyátalán nem idegenkedett önálló, nemzeti és keresztény államok felállitásától az eddigi török területen. Példa erre Bulgária, de példája azoknak a czéloknak is, a melyek ebben Oroszországot vezérelték. Reá nézve az ily állam csak mint vasallus volt elfogadható, a mely fölött tetszése szerint rendelkezhetik az illető területnek egyelőre lehetetlen magához csatolásaig. Kétszer sikerült Oroszországnak ily positiokra szert tennie a török birodalom addigi részeiben: a dunai fejedelemségekben és Bulgáriában. Mind a kétszer elveszitette azt. Ezeknek az orosz vasall-államoknak a létesitésénél csak az volt a czélja, hogy Törökországot, a mely egyszerre nem volt eltiporható és zsákmányúl ejthető, lassanként megbontsa és a maga javára szétmorzsolja.

Az előfeltétele eme politikának s tehát a törökországi keresztény-nemzeti függetlenségi törekvések istápolásának az volt, hogy Oroszország a Balkán-félszigeten is Kisázsiában kereste külpolitikájának a lényeges czéljait, mindenek fölött pedig abban, hogy a saját előnyére minél előbb kiszorittassék a török uralom eme területekről. Ez az előfeltétel nem létezik többé. Oroszország sokkal nagyobb feladatot tüzött azóta ki önmagának. S ha nem

is mondott le a tömeggondnokságról a keleti csőd esetére, nyugodtan bevárhatja immár a dolgok fejlődését, sőt az adott viszonyok közt egyenesen érdekében áll, hogy barátsági viszonyt tartson fenn Törökországgal. A miből könnyen levonható az örmények törekvéseinek kilátásaira nézve is a következtetés.

A nagy agrár-válság, melyben Oroszország évek óta szenved, népességének szaporodása s a földjövedelem folytonos csökkenése arra kényszeriti, hogy kiviteli ipart teremtsen s annak számára nagy fogyasztási területekről gondoskodjék. Ezeket pedig csak ugy biztosithatja magának, ha politikailag is hatalmi körébe vonatnak, akár ugy, hogy saját vámvonalaival veszi azokat is körül, a mint nemrég Bocharával tette, akár pedig az idegen versenyt kizáró szerződések kötésével, a melyek mögött ott áll a katonai túlsúlya. Külpolitikájának ennélfogva arra kell törekednie első sorban, hogy Khinát és Perzsiát egészen vagy részben gazdaságilag magához kösse. Ez a politika II. Miklós czár kezdeményezésére vezethető vissza s egész sora jelentékeny államférfiainak vallotta és vallja azt a meggyőződést, hogy ezen az úton fényes jövő elé vezethetik Oroszországot.

Misem lehetne a jelen pillanatban Oroszország eme törekvéseire nézve kellemetlenebb, sőt végzetesebb, mint a keleti kérdésnek fegyveres szinrehozása. Az orosz tervek megvalósítása nagy részben a Törökországhoz való jó viszonytól függ. Ha bárkinek sikerülne a portát Oroszország ellen való támadó fellépésre birni, vagy más módon Európa délkeletén oly háborús bonyodalmakat hozni létre, a melyektől Oroszország nem maradhatna távol: abban az esetben kétségessé válnék a belső hatalmi eszközei consolidálására irányuló összes törekvéseinek sikere.

Oroszországnak tehát mindenek fölött arra van szüksége, hogy időt nyerjen. És ebben a szükségességben rejlik a kulcsa jelenlegi politikájának (mellékesen megjegyezve annak a jó viszonynak, a mely ez időszerint az osztrák-magyar monarchia és Oroszország közt fennáll). S csakis ennek szem előtt tartásával magyarázhatni

meg azt a merőben hideg magatartást is, melyet Oroszország a török területen élő örménység autonomiai törekvéseivel szemben tanusít.

— A második közlemény jövő füzetünkben. —

Dr. Molnár Antal.

Adalék Lukácsi Kristóf életrajzához.

A Magyar Nemzeti Muzeum könyvtárának kéziratári osztályában, az irodalmi levelek nagybecsű gyüjteményében megtalálható a tudós szamosújvári plebánosnak, Lukácsi Kristófnak is egy levele, melyet Wenzel Gusztávhoz, a kiváló jogtudós- és történetiróhoz intézett. A ki majd megírja a hazai örménység e kimagasló alakjának életrajzát, nagy hasznát veheti ennek a levélnek. Ujabb bizonysága ez annak, hogy a szamosújvári plebánia-lakban végbement tudományos munkásságról a legilletékesebb körök is mennyire tudomást vettek. Távol a szellemi élet központjaitól, könyvtárak, tudományos segédeszközök és különösen a tudomány embereivel való közvetlen érintkezés buzditásai nélkül is lankadatlanul folytatta Lukácsy Kristóf kutatásait a hazai örménység multjának felderitésére és az örmény kútfőknek a magyar történet szempontjából való feldolgozására. S bár a tökéletesebb apparatussal dolgozó kritika buvárkodásainak eredményét igen gyakran kéteseknek, szempontjait nem egyszer téveseknek találta, annyi bizonyos, hogy egész működését mindenki komolynak ismerte el s minden munkája csak fokozta az érdeklődést további tevékenysége iránt. A ki tudja, hogy ki volt Wenzel Gusztáv a magyarországi tudományos életben, az meg fogja állapithatni annak az előkelő irodalmi hangon tartott levélnek értékét, melyet a Magyar Memzeti Muzeum könyvtára igazgatóságának szives engedélyével itt közlök.

Szamosújvár, 1866 év augusztus 8-ikán.

Mélyen tisztelt Tekintetes Tanár ur!

Mult Julius hó 22-kén irt becses levele, egy a tudományos világ előtt mondhatni ismeretlen

egyéniséget szerény elvonultságomban megtisztelni méltóztatott, nagyon kellemesen lepett meg. A „Historia Armenorum Transilvaniae“ czimű könyvet itten küldöm; a Tekintetes ur által küldött 2 frtot a helyi árvaintézet javára, melynek e dolgozat jövedelme van szentelve, megtartom és a Tekintetes urnak nagyhirű és becsű neve alatt, mint kegyes adományt az árvák jövedelmi naplójába beirtam. Egyébiránt a munka magában, tekintve mostoha viszonyainkat, inkább egyházi tartalmú és kevés kivétellel csak helyi becscsel bir.

A hunmagyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei felderítésére örmény kútfőkből nagy gonddal összeállított tudományos nyomozásaimra vonatkozólag, melyekről Tekintetes ur nagybecsű levelében engem annyira lekötelező elismeréssel emlékezni kegyeskedik, azon a ponton állok, hogy pár hónap alatt sajtó alá bocsáthatom.

Tudom én azt jól, hogy a komolyabb tudományos munkáknak nem nagy szokott lenni az olvasó közönsége és azért nagy pártolásra e részben nem számithatni, mert általában csekély a szakavatottak száma, kik, mint a Tekintetes ur gyönyörködnének a szaktudományos buvárlatokban.

Minthogy a kútfők, melyekre vizsgálodásaimban támaszkodom, egy kevésbbé ismeretes és a magyaroknak ázsiai történelme érdekében soha senki által ki nem bányászott irodalomhoz tartoznak, szükségesnek láttam a Magyar Tudományos Akadémiának még 1851. nyilvánított kivánsága szerént előre bocsátani az örmény irodalom történetét és az általam használt örmény kútfőknek ismertetését, tekintettel a hunmagyarok őstörténelmére. A mely dolgozatot épen a napokban végeztem be, mely magában is igen érdekes olvasmányt fog nyújtani a régészet kedvelőknek.

Az egész munka nem nagy terjedelmű. Összesen mintegy 500 rendesen beirt lapot teszen. Mind a mellett annak kiadása egy kis provinciális városban, hol nincs nyomda, nem kis gondot ad.

Azon esetben, ha a munka jövő Novemberig bármi okból sajtó alá nem bocsáttathatnék, abból egy kivonatot magam fogok készíteni és azzal Tekintetes urnak kedveskedni. Magamat szives jó indulatába, tudományos munkálatomat pedig kegyes és nagylelkű pártfogásába ajánlom a Tekintetes urnak és megkülönböztetett tisztelettel maradok a Tekintetes urnak

alázatos szolgája
Lukácsi Kristóf
plebános.

Közli: **Esztegár László dr.**

Részlet a multból.

Visszavágyik a lelkem
A vonzó, édes tájra,
Hol lelkem az örömnek
Utait mind bejárta.
Sok minden változott meg,
Talán én a legjobban,
Csak egy van mitől szivem
Még ma is fájón dobban.

Hogy nem lehettél enyém,
Lelkemet nem ez bántja,
Az emlék szivem mélyén,
Indit bús zokogásra.
Hogy már örökre váltunk,
Ugy nem akartam hinni,
Mond nem utolszor látunk,
Vissza fogsz te még térni.

Azóta évek multak,
S én mindhiába vártam,
Fáj emléke a multnak,
Csak álmaimban láttam,
Kit oly nagyon szeretek,
Bár lelkemet kijátszta,
Oh, hogy el nem érhetlek,
Életem üdve, álma.

Sallak Róza.

A magyarhoni örmény családok

GENEALOGIÁJA,

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnevek etymologiai értelmére.

Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával irta **Szongott Kristóf.**

(Ötödik folytatás.)

Hásztjákub örmény szó: Vastag-Jakab. Hászt-Jákub. Szam. Ház. II. köt. 44 l. 71 t.

Hásztkirkorián örmény szó: Vastag-Gergely. Mánug Donigi hászt Kirkorián. Szam. Ház. III. köt. 11. l. A Hászt családnév most nincs használatban.

Hávul (Hevul.) L. Báb, Cheul, Gêinár, Pápai, Totobej.

Hêbás (Hábusesk, Hêbêseke, Hêbêseski, Hêbêseszki). Hebige török szó, jelentése: erszény, tarisnya, ebből Lengyelországban Hebesesk és Moldva-Oláhországban pedig Hêbás lett. — Hêbêsesk Luszig. Szam. H. II. köt. 105 l. 72 t. — Ovágim Hêbásián. Szam. Ház. II. köt. 240 l. 18 t. 1813 év. Questor Novák Hebeseszk. Szam. vár. lev. 1786. Hêbás a Karátsonyi család egyik ágának, mely timár volt (a másik a grófi ág) és a Novák család mellékneve. L. Ártmách, Gábor, Gábrus, Karátsonyi, Tarisnyás, Trásztádsi.

Henekes (Henekesénez Margitê, Szamosújvártt). L. Énekes.

Hentes a Chászápdsi családnév magyar fordítása. Ágop Hentes. Szam. H. II. köt. 327 l. 143 t. L. Chászápdsi, Mészáros.

Heránosz. Heránosz l. Eránosz. Heránosz Kristóf. Szam. vár. lev. 1766.

Hêrcz, a magyar herczeg szó rövidebb alakja. Andreas Hercz. Szam. Ház. III. köt. 58 l. 1847. L. Gordul, Herczeg, Korbul.

Herczeg, az Ámirás családnév magyar neve. Herczeg Gergely. Szam. vár. lev. 1805—600 sz. L. Ámirás, Hêrcz.

Herder, a heredigosz (pogány) összevont alakja. Ez a család később költözött be; a hazai örmények akkor már a kath. egyházzal egyesülve voltak; azért a többiek ezt, mely nem-egyesült volt, herdernek nevezték. — Herder Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 117 l. Kihalt család.

Heresz-ián = Ereszphochán. Chácshádur Hereszián. Erzs. Ker. III. köt. 31 l. 58 t. L. Ereszphochán.

Heriszá (ℌերիսայ) örmény szó: tépett húsból (bélpecsenye) és buzaszemekből készült tápláló örmény étel. — Kiork Heriszáján. Csikszépvizi anyakönyv 47 l. 1796 év. E gúnynév most nincs használatban.

Heripszime (Horopszime), örmény női keresztnév: Ripszima. Chácshig Hêripszimeinê: Ripszimának fia Kristóf. Szam. Ker. I. köt. 129 l. Ászvádur Hêripszimáján. Szam. H. II. köt. 282 l. 134 t. Horopszime a Korbuly család egyik ágának mellékneve. L. Korbul.

Hêskálá. Haşcală román szó: bárányból, gúnyosan elöregedett (ember). — Szêhág Hêskáláin Bájeáczun vêrtin: Hêskála-Bányai fia Izsák. Szam. H. II. köt. 105 l. 82 t. Kájtán Kákiczi Hêskálái. A szam. keresk. társaság iratai közt. — Hêskála-Chácshig. Szam. Ker. II. köt. 320 l. 90 t. A Kákicz és a Bányai család egyik ágának gúnyneve. A Hêskálá név most nincs használatban.

Hofer, a Gábrus család egyik ágának gúnyneve. Ánton Hofer. Szam. Ház. II. köt. 47 l. L. Gábrus.

Hollósi. Gertenyesi nemes Korbuly Bogdán, — mivel a Szamosújvártt lakó Korbuly család úgy sem ellenezte — nevét Hollósyra változtatta. Szam. vár. lev. 1831—21 sz. jan. 13. A Hollósi-ak Korbuly-ok. L. Korbul.

Honán. Az örmény hujn (յոյն) szónak jelentése: *Ἴωνες*, Jones, populus graecus, hellenus, görög. — Chárib Honá-

néncz. Erzs. Ker. I. köt. 121 l. A hujn-ból lett Honán (Hunánián). L. Görög, Horom.

Hornoj. Hornu román szó, jelentése: kémény. A szamosújvári Zachariás család egyik ágát Hornojnak hivták. A másik ág Erzsébetvárosról költözött át Szamosújvárra, mely nevében nem ch-t, hanem csak k-t használ. Ezen utóbbi ágból származott a neves dr. Zakariás József fegyintézeti főorvos. Hornoj alias Ányechdsi Kristóf. Szam. vár. lev. 1806—1397 sz. — Ányechdsi Hornoj Zachariás Dávid. Szam. vár. lev. 1810 év. Hornoly Gergely egy magyar nyelvű kérvényben így irta nevét: Pakulár Gergely. A szam. timár-társulat iratai közt. — Hornoj alias Mêgêrdics János. A szam. keresk. társaság 1821. évi iratai közt. Ániéczhi (Ánierdsi), Mêgêrdics, Pakulár és Zachariás egy család. A Hornoj az Ánierdsi, Mêgêrdics, Pakulár és Zachariás család gúnyneve. L. Ániéczhi, Pakulár, Zachariás, Zádig.

Horom. Nagy-Konstántin császár székhelyét Rómából Byzantz-ba, Tracia fővárosába tette át. Sok római polgár ment el vele. Tracia római tartománynyá lett. (Trakia jéghév áschárh hêromájécshoczh). A mi fordítóink hêromájéczhikh (հռոմայեցիք) helyett horomkh-ot (հորոմք) irtak. De mivel Tracia lakóinak nagy része görög volt, a görögök rómaiaknak (hujnkh gocshéczhán horomkh յոյնք կոչեցան հռոմք) és a velök határos örmények horomczhikh-nek nevezettek (եւ սակաւ ամենայնիւ նոցա հայք կոչեցան հռոմկիք jev száhmánágiczhkh noczhá hájk gocshéczhán horomczhikh. Mechithár szótár 127 l.) Ez a család a beköltözés előtt örmény nemzetfeleivel együtt Tracia szomszédságában lakott, azért kapott Horom nevet. — Nicolaus Horom. Szam. Ker. III. köt. 85 l. 6 t. — Nigol mágánuámp Horom. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 257 t. A Horom család vezetékneve Nigol (Miklós). L. Görög, Honán, Nigol.

Horopszime. Ánton Chácshigi Horopszimáján: Horopszime Kristóf fia Antal. Szam. H. II. köt. 223 l. 4 t. Lukács Christoph alias Horopszime. Szam. vár. lev. összeirás. A Horopszime (Hêripszime, Ripszima) család vezetékneve Kristóf. L. Hêripszime, Kristóf, Ripszima.

Hovágim. L. Ovágim.

Hovhánián = János. Luszig Hohánián. Szam. Ker. II. köt. 609 l. 129 t. L. Ohánnesz.

Hovhánnesz. L. Ohánnesz.

Hulbá. Hulubaș román szó: galambocska. Hulbá-en Ohánnesz: Hulbától [született] János. Szam. H. II. köt. 107 l. 11 t. — Adeodatus Hulubuj. Szam. vár. lev. 1799—571 sz. — Joachimus Hulypá. Szam. vár. lev., régi jegyzék. — Joachimus Hulpás. Szam. vár. lev. 1807. Kihalt család. L. Porumb.

Hulián = Ulián. Gyergyó-Szent-Miklóson (Hulián, Lulián, Uljánı most Nádas. — Ohánnesz Hulián. Szam. Ker. III. köt. 347 l. L. Ulián.

Hunánián = Honán. L. Görög, Honán, Horom.

Hurmuz perzsa szó: fényes gyöngy, Jupiter csillag, örményül Árámázt. E családnév előfordul Keleten is: Hovhánnesz Hurmuz. „Mászisz." 1880. 2572 sz. (Zeus, Jupiter). A Hurmuz családnév most nincs használatban. L. Bokor, Csillag, Zuhál.

I.

Ibásfálovczhi: (Ebesfalvi) Erzsébetvárosi. Thorosz Ibásfálovczhi. Szam. Ker. II. köt. 167 l. 57 t. Kihalt család.

Ighimko = Ilonka. Helena = a szánakozó, a görög ἕλεος-ból. Helena = Ilona, Ilonka, Ilka, Lenke. — Ighimko Ándriás. Szam. Ker. II. köt. 230 l. 150 t. — Kihalt család. L. Ilinucz.

Ilách (իլախ) örmény szó: lengyel; az örmény a lengyelt még így is nevezi: leh, lehczhi, polák. Ilácháczh jergêri Zádigin vêrtin Chácshigê: Lengyelországi Zádig fia Chácshig. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 151 t. — Ilácháczh jergêri Pászákász-in Ászvádurê. Szam. H. 4 l. 29 t. — Krikor Iláchkái: Lengyelné Gergely (e család is nőtől vesz fel nevezetet). Szam. Ker. I. köt. 1081. 1389 t. — Ilách Ohánnesz goskár: Lengyel-Goskár János. Szam. Ker. II. köt. 601 l. 144 t. — Ilách thukcshi Gházár: Lengyel-Szőcs Lázár. Szam. Ker, II. köt. 601 l. 59 t. — Máriám Ájáni Dzerigi Iláchján: Ájáni-Lengyel Simon (leánya) Mária. Szam. H. II. köt. 464 l. Az Ájáni, Gogomán, Goskár, Ilách, Iláchká,

Pászákász, Thukcshi, Zádig család Lengyelországból jött be. L. Iláchká.

Ilách-ká: lengyelné; az örmény ilách (lengyel) és a román ca-ból (nő, né). Martinus Iláchká. Szam. vár lev. 1776—165 sz. Kihalt család. L. Ilách.

Iliás = Illés, Illyés. L. Elia.

Ilinucz = Ilonka (az ucz román kicsinyitő szócska: ka, ke). — Krikor Ilinucz-i: Ilinucz (Ilinucz fia) Gergely. A szam. timártársulat iratai közt. L. Ighimko.

Inekes, az Énekes elferdített alakja. Luszig Inekesián. Szam. Ker. II. köt. 604 l. 89 t. L. Enekes (Henekes), Énekes, Izsák.

Irimiá-ján = Jeremiás. Ágopsá Irimiáján. Szam. H. II. köt. 327 l. 135 t. Az Irimiáján családnév most nincs használatban. L. Eremiá, Jeremiás.

Issekutz, magyarul kis Izsák, Izsákocska. I Szikuczen Ovágimi Szongodián: Szongott Joáchim (fiától) Szikucztól (született fiú). Szam. Ker. III. köt. 362 l. 12 t. 1819. Az i távolitó (tól, től) rag, mely az örményben a szó elejébe tétetik, később egybeiratott a szóval, így: Iszikucz (= Izsákocskától.) — Catharina Iszikutz Jacobi quondam Karácson consors; Novák Péter pap irja. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 90 t. — Franciscus Issekutz. Szam. Ház. II. 260 l. 23 t. 1819-év. — Bêszágéczhi êz Izikuczê (ապահովագրություն) ájszinkhên êz-Szêhágê Ovágimi Szongodin: Megeskettem (házasság) Szongott Joachim fiát Izikucz-ot vagyis Izsákot. Szam. Ház. II. köt. 250 l. 11 t. — Tehát Issekutz = Izsák. — Szdephán Iszikuczi Meskoján: Meskó Izsák fia István. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 130 t. — Iszikucz Gághszáko: Gajzágó Izsák. L. a szamosújvári plebániai templom számára eszközölt gyüjtésről készitett kimutatást. Még más alakokat is találtam így: Jozephá Izikuczián. Szam. Ker. III. köt. 227 l. 1 t.; Ánnámáriá Izekuczián. Szam. Ker. III. köt. 423 l. febr. 20. 1782. — Izsikuczián. Szam. Ker. IV. köt. 194 l. L. Izsák, Szêkucz.

Istvánfi. (Erzsébetváros on Irjékh-Ásztvádz [örm.]: Három Isten.) L. Stefanovics.

Iszáchán az Iszáhágián rövidebb alakja. Mánug Chárib Iszáchán. Szam. vár. lev. 1743. Az Iszáchán

család is Lengyelországból jött be. L. Chárib, Gárdsthév, Iszáhágián, Izsák.

Iszáhágián = Izsák. L. Iszáchán.

Iszáj (Iszájéncz). Ánná Iszáj-Izsák. Szam. Ház. III. köt. 60 l. — Chácshig Iszájéncz. Szam. Ker. II. köt. 188 l. 75 t. — Viri Iszáján (Izsák Véri, Pakulár Antal felesége). Szam. Ker. IV. köt. 3091. 1855. — Mánug Chárib Iszáján. Szam. vár. lev. 1743. Az Iszáj család is Lengyelországból jött be. L. Chárib, Izsák.

Iszmirián = Szmirnai. Szmirna város Kis-Ázsiában. Kihalt család.

Izai. Isaacus Issai. Szam. Ház III. köt. 68 l. 1852. Issai = Izai = Izsák. L. Iszáj, Izsák.

Izmáelczhi: Izmáeli, Izmáëlből való. Izmáël helység Moldovában, (Romania) a Duna mellett. Ágop Izmáelczhi. Szam. Ker. II. köt. 395 l. 57 t. — Ladislaus Izmáeltzi. Szam. Ház. II. köt. 195 l. 10 t. Később a vég czhi-t kihagyták: Martinus Izmael. Szam. Ház. III. köt. 56 l. Most is csak a rövidebb alak (Izmáel) van használatban.

Izráj = Izrael. Izrael héber szó: férfi, ki az Istent látta. Kihalt család.

Izsák a nevető, a héber száchákh-ból. Krikor Izsák-ián. Szam. Ker. III. köt. 366 l. 45 t. — Izsák alias Deák Tódor. Szam. vár. lev. összeirás. — Izsák vagy másképen Kolczátá Kristóf. Szam. vár. lev. 1813. — Izsák vulgo Kolczátá Tódor. A szam. keresk. társ. iratai közt. — Izsák vagy másképen Száva Antal (Gyergyó-Szt-Miklós). Szam. vár. lev. 1838—1215 sz. A Kolcza (Kolczátá) és Száva család vezetékneve Izsák. L. Énekes (Henekes), Gárdsthév, Gergelyfi, Hászt (Vastag), Iszáj, Kasza, Kolcza (Kolczátá), Kopár, Kosotán (Kosztin, Kosztántin), Polyák, Szákó, Száva, Szêhág.

Izsáki, az Izsákból az örmény sajátitóeset i ragával képezett családnév. Ánná Isáki. Szam. Ház. II. köt. 200 l. 16 t. L. Izsák.

J.

Jakab héber szó: a csaló. Ászvádur Jakab: Jakab Bogdán (ki később kormányszéki tanácsos lett.) Szam. Ker. IV. köt. 285 l. 1851. L. Ágop, Bèrká, Hágop, Jakabfi.

Jagamast. Különfélekép irták e nevet: Jégumos, Jágomoscs, Jogomos, Jogomost, Jogomoscs; most Jagamast; minden alak az örmény jégámud (եկամուտ = եկոյմտոյ, advena, adventor) elferdítéséből származott. Jegumos Ohánnesz. Szam. H. II. köt. 129 l. 78 t. — Krikor Jágomoscs. Szam. Ker. III. köt. 361 l. 8 t. — Ohánnesz Jogomos-ján. Szam. Ker. II. köt. 669 l. 79 t. — Andreas Jogomoscsi. Szam. Ház. II. köt. 224 l. 14 t. Jegomosá Joannes. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — Ohánnesz Jogomost-ján. Szam. Ker. II. köt. 671 l. — Andreas Maxin alias Jogomost. Szam. vár. lev. 1812 év 929—941 sz. — Kopár Máxin és mellette örményül Ángszend Jogomos-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. E családnév előfordul Keleten is: Kr. Jegávián (Peregrinus). „Árévélkh" 1889. ápr. 18. 1585 sz. L. Chárib, Egámszáczhi, Gomostá, Kasza, Kopár, Máxin.

Jakabfi (Jákobfi). Jakabfi az örmény Hágop (Ágop, Ágopsá) magyar neve. Jakabfi név már 1768-ban (Szam. Ker. II. köt. 361 l. 99 t.) fordul elő; Jákobfiján (Szam. Ker. II. köt. 681 l. 51 t.), melyben a ján fölösleges; mert a magyar „fi" kifejezi az örmény ján-t (Jakabfiján = Jakabfifi). Christophorus Simon alias Jakabffi (így kell érteni: Jakabffi Simon fia Kristóf). Szam. vár. lev. 1769. János Jákobfi-ján alias Fekete. Szam. Ker. III. köt. 429 l. máj. 29. 1822 év. A Jakabfiak egyik ága Szamosújvártt Bogiát-nak is neveztetett, — egy másik ág Csucsul-nak. L. Ágopsa, Bêrká, Bogiát, Csucsul, Fekete, Gerláczhi, Hágop, Hágopfi, Jakab.

Jágheáds az örmény jéghids (սիրտ) szóból (csalán.) Jágheáds Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 585 l. 83 t. Gúnynév. Kihalt család.

Jákobi a Jákob-ból, az örmény sajátitóeset *i* ragával képzett családnév. Adeodatus Jákobi. Szam. vár. lev. 1782. — Theodorus Zábulik Jákobi: Zábulik Jakab fia Tódor. Szam. vár. lev. összeirás. A Jákobi család vezetékneve Zábulik. L. Zábulik.

Jákub, Jákubián. Jákub Jákubián: Jakabfi Jakab. Szam. Ker. III. köt. 155 l. 3 t. L. Hágop, Jakabfi.

Jákubovics, Jákub-ból (*o* kötőbetű) szláv (fi) képzővel alkotott szó. Theresia Jákobovics. Szam. vár. lev. 1806—331 sz. — Jákubovics Erzsébet. Szam. vár. lev. 1829. L. Jákobi, Jákub.

Jámbor magyar szó. Jámbor István. Szam. vár. lev. 1808—163 sz. Magyar a neve, de a család örmény. A városi levéltárban a mondott szám alatt van egy kötelező nyilatkozata, mit így irt alá örményül: Jész Sztephán Jámbor. (Ես Սթէփան համպոր: Én Jámbor István). Kihalt család.

János: kecses, a héber johânânból. János Antonius és mellette örményül: Ánton Zuháli (Zuhál Antal.) Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Zuhál család vezetékneve János (Ohánnesz). L. Csillag, Jeni, Ohánnesz, Zuhál.

Jásik. Jásek = Jássák.*) Bêszágéczhi meg iláchmê êzjásikê: Megeskettem egy lengyelt — Jásikot. Szam. Ház. I. köt. 34 l. Jássek ilách. Szam. H. II. köt. 51 l. 504 t. Jásik gúnynevet adtak a Turtsa család egyik ágának: Ándris Turcsái Jásik. Szam. Ker. III. köt. 382 l. 6 t. Turtsa Jásik József. Szam vár. lev. 1853. L. Gárász, Turcsa.

Jégámszáchi = Egámszáczhi. L. Egámszáczhi.

Jégdáli. Az örmény-török jedegdsi-ből (hajóvontató: եքմէնոյի). Jégdáli Ferencz örmény kath. L. Erzsébetváros „Értesítő"-jét 1886—87. évről.

Jeni, a Jani (János) elferdített alakja. Kátrin Krikori Jeni-i. Szam. Ház. II. köt. 82 l. 4 t. 1774 év. L. János.

Jeremiás, bibliai név, jelentése: az Úr nagysága. Jeremiás Kristóf. Szam. vár. lev. 1791. Kristóf Jeremiás (Hácsun; ez a Chácshum-ián rövidítése). Szam. vár. lev. 1779. Jeremiás nevű örmény család nem jött be; ennek a családnak vezetékneve Kristóf = Chácshum. Nevezettnek neve örményül: խաչիկ ո. ՝ի. յերիմիայի խաչումբան (Chácshig oghormádz hoki Irimiáji Chácshumián). Fiai azonban elhagyták a vezetéknevet és atyjuk keresztnevét (Jeremiás) kezdették vezetéknév helyett használni. Ágopsá Irimiáji: Jeremiás Jakab; Kirkor Irimiáji: Jeremiás Gergely. Szam.

*) Jassak im russ. Reiche eine Abgabe momadisirender fremder Stamgenossen (sogenannter Inoruzen, meist in Fellen verschiedener Thiere entrichtet). Heyse 470 l.

vár. lev. 1788. (Jeremias crida iratai közt). L. Chácshum, Eremiá, Irimiáján, Kristóf.

Jeszáján (Izai, Izaiás). Héber szó: az Ur szabadítása. Iszáján Iszáj. Szam. Ker. II. köt. 740 l. 155 t. L. Izai.

Joghrándsi, török szó: paplankészitő. — Joghrándsi Chárib Ászvádur. Erzséb. Ker. I. köt. 159 l. Kihalt család. L. Chárib, Jorgán.

Jolbe, Jolbej = Albert. Ohánnesz Dsurdsovczhi Jolbeján: Gyergyói Albert János. Szam. Ker. II. köt. 668 l. E családnév most nincs használatban. L. Brêndzár, Kopasz (Kopacz), Simai.

Jolmelik. A hahatatlanságot a török így mondja: jolmezlik (immortalitas, athanasia, ánmáhuthiun). A Hárágá család török neve. A Jolmelik név most nincs használatban. Chácshig Jolmelikhinê. Szam. Ker. I. köt. 84 l. 833 t. — Ávedum Ánton Jolmelikhi vêrti: Jolmelikh Antal fia Ávedum. Szam. H. II. köt. 161 l. 30 t. L. Haragai, Hárágá, Kovrik.

Jorgán, török szó: paplan, ágyteritő. A jorghán szóban a hazai örmény a „gh“ és r betűt megcseréli, így: joghrán. Chácshig Jorgáján. L. az erzsébetvárosi Nekomuki Szt-János-féle vallásos társulat alapszabályait. Kihalt család. L. Joghrándsi.

Jósef, jelentése: gyarapodás, a héber iosef-ből. Georgius Joseph alias Karátsony. Szam. vár. lev. összeirás. A Karátsonyi család egyik ága (az iparos-ág) József. L. Karátsonyi.

Joseffi (Józseffi). Joseffi az örmény Uszepián magyar neve. Erzsébetváros Joseffi = Chárib. L. Chárib, Uszepián.

Josi =Józsi (József). Antonius Josi armenus. Szam. vár. lev. 1793. Most, mint vezetéknév, nincs használatban.

Juhász, a Pakulár családnév magyar forditása. Juhász Gergely Szamosújvártt 1860. L. Pakulár.

Jursa. Petrus Lázár alias Jursa. Szam. vár. lev. 1738 évi összeirás. Jursa, a Lázár család szamosújvári ágának gúnyneve. L. Lázár.

K.

Kandra. L. Kándrá.

Kandrai. L. Kándrá.

Kapatán = Kapitán. Kapatán alias László Mária. Szam. vár. lev. 1832—170 sz. Cajetanus Kapatán alias Lászlóffi és belül a kérvényben Kapatán alias Lászlóffi Kajtán. Szam. vár. lev. 1798—244 sz. — Dániel Kapatán alias Lászlóffi. Szam. vár. lev. 1796—668 jk. sz. A Kapatán család vezetékneve (László) Lászlóffi. Martinus Lászlóffi (kívül a boritékon) és belül az aláirás örményül így: Vártán Nászturi Kápátán-ián, magyarul Kapatán Násztur fia Vártán (és nem Martinus). Szam. vár. lev. 1797. márcz. 17. 54 sz. — Svéd Anna, ki vagyok özvegye Kapatán Nesztornak. Szam. vár. lev. 1804—865 sz. A Násztur, a latin-görögben használt Nestor névnek megváltoztatott alakja. — Ászvádur Mánugi Nászturi Kápátánián: Kapatán Násztur (Nestor) Mánug fiának Bogdán nevű fia. L. a szamosújvári plebániai nagytemplom számára aláirt összegekről vezetett könyvet, (kézirat) 1753 év. Ennek a Kapatán Násztur-nak fia Mánug már elhagyja a Kapatán (= Lászlóffi) családnevet és apjának keresztnevét (Násztur) kezdi vezetéknév helyett használni. A Násztur család a Kapatán családból szakadt ki. A Kapatán, Kapitán (Kápátán), László, Lászlóffi, Násztur egy család. L. Kapitán, László, Lászlóffi, Násztur.

Kapitán. Lászlóffi Izsák, ki kapitán („capitaneus armenus“) volt a magyar hadseregben, 1712 nov. 20-án. III. Károlytól nemességet nyert; maradékai megkülönböztetőleg a család nem-nemes (nemtelen) ágától, Kapitán nevet vettek fel. — Lászlóffi Adeodát, a kapitán testvére 1758. decz. 12-én szintén nyert nemességet, de ez az ág megtartotta továbbra is a Lászlóffi nevet. A Kapitán (= Kapatán, Kápátán) család vezetékneve Lászlóffi. — Májko Kapitán Êdelbein tuszdêr: Kapitán Álbert leánya Mária. Szam. Ker. I. köt. 170 l. L. Kapatán, Lászlóffy.

Karácson. Gratianus = Karátson (Páriz-Pápai, 612 l.) Karátsony Karátson civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1785—284 sz. S kivül a boritékon: suplex libellus D. Gratiani Karátson. E család örmény neve Snorkhján

(Ղուրիան). A Gratianusból csináltak Moldva-Oláhországban Krecsun-ián-t (Krátson. Szam. vár. lev. 1721.) és hazánkban Karátsonyi-t. Catharina Iszikutz Jacobi quondam Karácson consors. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 90 t. A Snorkhján családnév előfordul Keleten is: Snorkhján Nigoghosz „Árévélkh" 1887. nov 7. 1143 sz. L. Karátsonyi.

Karátsonyi, a Krecsunián magyar fordítása. Szamosújvári örmény Karátson alias Habasesk Simon. Szam. vár. lev. 1782—88 sz. — Ágopsá Hêbêseszkin Krecsunián: Hêbêseszki (Hêbás) Karátsonyi Jakab. Szam. Ker. II. köt. 355 l. 2 t. E szerint a Karátsonyi család iparos ágának mellékneve Hêbás. A magyar Karácson (így) először 1778-ban fordul elő Szamosújvártt; 1780-ban (Szam. Ker. II. köt. 532 l.) maga a pap így irja nevét: Nicolaus Karácsony; Moldován Kajtán pap 1789-ben már így irja: Karácsoni; később ugyanez a pap így is: Gratianus Karácson; Novák Péter pap. (Szam. Ker. II. köt. 699 l. 89 t.) Zátrig consors D. Karácsony. A gróf Karátsonyi Guido édes atyja keresztlevelének rövid kivonata ez: I Gházáren Bádvéli ághácshá Ászvádur Krecsunián jév Thrizsien: Ászvádur, Leopold: Tekintetes Karátsonyi Ászvádur (Bogdán) Lázár (fia) és Teréztől (született fiú keresztneve) Ászvádur (és a bérmaneve) Leopold, 1793. nov. 16. Szam. II. köt. 754 l. 127 t. A Karátsonyiak állandó jelzője: chodsá (gazdag). Ászvádur Chodsá Krecsunián. Szam. Ker. II. köt. 535 l. 115 t. Chodsá, Krecsunián (Karátsonyi), Máli, Mêgêrdics egy család, Pattantyús Karátsonyi Bogdán abban a felterjesztésben, mit a város az udvari kanczelláriához irt, így irta nevét latinul: Adeodatus Karátsony miles Pyrobolarius. Szam. vár. lev. 1828—717 sz. A Karátsonyi család egyik ága Pattantyús nevet viselt. L. Chodsá, Hêbás, Jósef, Karácson, Máli, Mêgêrdics, Pattantyús.

Kardos. A Szábel család magyar neve. L. Szábel, Sárbej.

Kasza magyar szó. Ebből az örmény szóból: kosz (գոս, aridus, siccus, száraz, kopasz) csinált a nép koszá-t; és a koszából, mely alakra hasonlít a magyar „kasza" szóhoz, e hazában lett kasza. — Kasza Gergely szamos-

újvári kereskedő. Kasza (Kosza), Kopár egy család. L. Goze, Kopár, Kosza, Lengyel.

Katona magyar szó, a Dsigár család magyar neve. Lukács-Katona Izsák. Szam. vár. lev. 1789. Causa Lucae Dsigár alias Katona. — Katona Lukács alias Koltza. Szam. vár. lev. 1803—271 sz. A Dsigár, Katona, Kátán, Osztián, Szefer, Zilifdár oghlu család vezetékneve Lukács. L. Ástá, Dsigár, Dzurthêkhián, Kátán, Kolcza, Officzir, Osztián, Szefer, Zilifdár oghlu, Zsorá.

Kazacsai. L. Kozocsa.

Káfedsi török szó: kávés, Kaffetier, Kaffeschenk. — Káfedsi Chárib. Szam. H. II. köt. 31 l. 610 t. Kihalt család.

Kájtán = Kajtán. Kihalt család.

Kájtánovics magyarul Kajtánfi. — Thorosz Donigi Kájtánovics: Kájtánovics Danig fia Tódor. Szam. keresk. társ. 1784. évi iratai közt. Kihalt család.

Káká gúnynév. Kirkor Kákáján. Szam. Ház. II. köt. 179 l. 1800 év febr. 16.

Kákár (Kakar) = Kirkor. Kirkor Kákár. Szam. Ker. II. köt. 716 l. 97 t. L. Kirkor, Kokor.

Kákát (գագաթ, գագաթն) örmény szó, jelentése: csúcs, fejtető, orom, vertex, cranium, calvaria; kálvária a héber nyelvben: gulgoleth, melyből lett a Golgotha. Kihalt család.

Kákicz. Több örmény király viselt Kákig nevet. A Kovács család örmény mellékneve. — Káritz Jakab. Szam. vár. lev. 1805—463 sz. L. Hêskálá, Kovács.

Kál (գալ) örmény szó, jelentése: farkas. A Kál család vezetékneve Ázbej. L. Ázbej, Ázbejfi, Farkas, Lupul, Volf.

Kálder, az örmény „kál dári"-ból (jövő évben.) Kihalt család.

Káluszd (գալուստ) örmény szó, jelentése: jövet, jövetel; Úrjövet, adventus. Erzsébetvároson Káluszd = Karácsonyi, Tucsig. Volfgangus Misug, belül Misug Káluszd vagyis Farkas. Szam. vár. lev. 1805—404 sz. Hibásan fordították a régiek a Káluszd örmény nevet, (mely Adventus, Adventor) latinul Volfgangus- és magyarul Farkasra; mert a Káluszd képzett és nem összetett szó; nincs kál

faskas) és uszd-ból (minek itt semmi jelentése sincs) összetéve, hanem Kál (ikál: jönni) örmény igéből képezett szó. Adventus (Káluszd) Misug. Szam. Ház. III. köt. 75 l. (A tudós Lukácsi Kristóf irása!) E családnév előfordul Keleten is: Hágop Káluszdián „Árévélkh“ 1886. szept. 22. 805 sz. — Chárib Kirkor Káluszdi Khurdésztánu. Kurdistáni Chárib-Káluszt Gergely. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 124 t. A Káluszt család is, mely Kurdistánból jött, Chárib (külföldről jött) nevet visel. Kihalt család. L. Chárib.

Kámeczhgján (գամէչկեան). a Gámenczhi család örmény neve. — Mánug Kámeczhgján Csikszépvizi anyakönyv, 1812 év, 21 l. Ez az alak most nincs használatban. L. Gámenczhi.

Kámeller. Az örmény ughd (ուղտ) szónak jelentése törökül deve (v. ö. magyar teve), camelus. A latin camel(us) ból német *er* képzővel lett Kameller (Kámeller, ki az erzsébetvárosi nagy alapitványt tette, Bécsben lakott.) Kámeller: tevekereskedő. E család örmény neve: Ughdián. Kihalt család. L. Mághlár.

Kándiáczhi. Ripsima Christophori Kándiáczhi. Szam. Ker. II. köt. 144 l. 31 t. Kándiáczhi: kandiai. Szamosújvár város egyik külső részét, mely a Szamos és a vár között terül el, Kandiának nevezik még most is; de azért e család Kandia (Kreta) szigetétől nyert nevezetet. Innen eredt e család őse. — Chácshig Kándiáczhi. Szam. H. II. köt. 143 l. 64 t. E család vezetékneve Kristóf. Kihalt család. L. Kristóf.

Kándrá. Kandúr-ból betűáttétellel kandru, kandra; a kandúr, gyöke a himet jelentő kan, ebből lett az elavult kand, annyi, mint kanoz. Tótul koczur, melynek gyöke kocz rokon a cattus, Katze szókéval. Josephus Kandra. Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Kirkor Fugulyán-i gám Kándrá-i: Fugulyán vagy Kándrá Gergely. Kandra, a Fugulyán család gúnyneve. L. Fugulyán, Kéczá, Macskási.

Kisebb közlemények.

Krassó-Szörény vármegye főispánja: Jakabffy Imre kineveztetésekor egyedül volt örmény tagja a magyar főispáni kornak, — és pedig úgyanazon vármegyében, melynek egyik részében szervezője és legelső főispánja: Jakabb Bogdán, szintén örmény születésü volt. Krassó és Szörény akkor két külön megyét képezett, Lugos és Karánsebes székhelylyel, — s csak utóbb egyesittettek egy ikervármegyévé a mostani kettős elnevezés alatt. Jakabffy főispánnak közvetlen hivatalbeli előde Lugoson, illetve Krassómegyében: Pattyánszky Elek, — mig Karánsebesen, vagyis a feloszlatott katonai határőrvidékből kikerekitett és Jakabb Bogdán által újonnan szervezett Szörénymegyében Ujfalussy Miklós volt. Napjainkban, midőn a főispáni állás nem csupán méltóság, de fárasztó munkát igénylő hivatal is egyszersmind, — kétszeresen szükségessé vált, hogy az egyéni képesség és hivatottság a nagy fontosságú állás betöltésénél egyik főszempontot képezzen, hogy igy a törvényhatósági és községi administráczio ezernyi szövevényei közt a megye főnöke biztos kézzel találja meg az igazságos kormányzat Ariadne-fonalát. Jakabffy Imre, a krassó-szörényi főispán egyik tehetséges és tekintélyes tagja a magyarországi főispáni karnak, ki tiz év óta áll megyéje élén. Sikerült arczképét és szép tollal irt életrajzát a füzet élén adjuk.

Az ország „sója.“ Van Perzsiában egy könyv, melyben a következő érdekes részlet fordul elő: Sáh-Ábbász felépitvén elég fényes városát: Ispáhánt, egy estve igy szólott legnagyobb „háremi“-jéhez (királyné): — Szereted kedvesem Ispáhán fővárosomat? — Igen, szeretem; csak kár, hogy hiányossága van, felelt a királyné. — Mi a hiányossága? kérdé csodálkozva Sáh-Ábbász. — Nincs sója, válaszolt mosolyogva a királyné. — Mi városomnak sója? kérdé tovább kivánesian Sáh-Ábbász. Egy városnak vagy országnak sója az „örménység.“ Hol örmény nincs, ott iz sincs, (Ur Háj cshégá, ájndégh hám cshégá: ուր հայ չկայ, այնտեղ համ չկայ). Azért Sáh-Ábbász nagy sereggel Örményországra tört és habár sok katonája esett áldozatul, mégis vitt magával örményeket. Ezeket az új főváros egyik részében telepitette le, minek az örmények Uj-Csuchá (Doulfa) nevet adtak.

Magyar-örmény színműiró. Kövér Lajos jeles hazai színműirónk életrajzi vázlatát, addig is, mig arczképét megszerezhetnénk, — a Somogyi-féle „Magyar Lexicon“ adatai nyomán a következőkben közölhetjük: Kövér Lajos, jeles „magyar“ színműiró született Rátóton (Temesmegyében); 1843-ban a jogi pályára lépett; 1848-ban honvéddé lett, s mint ilyen a szabadságharcz befejeztével büntetésül az osztrák hadseregbe osztatván, két évet töltött Olaszországban; 1851-ben az irodalmi pályára lépett és kezdetben a szépirodalmi téren müködvén, több jeles beszélyt irt. Tulajdonképpeni

tere azonban mindenkor a dráma-irodalom maradt. Meghalt Pesten 1863 április 11-én. — Mint színműirónak munkái leginkább a vigjáték terén mozognak; e tekintetben emlitendők: „Csak kitartás!“ (Vigjáték 5 felvonásban.) — „Nono meghalt“ (3 felvonás), — „Az első követelés,“ — „Egyik a kettő közül,“ — és „Meg akarok halni,“ — (egy-egy felvonás), — „Hűség hütlenségből“ (Vigjáték 4 felvonásban). A drámában ismert müve: „A szép marquisné“ (4 felvonás), — s „Gazdagság és szegénység.“ Összes színművei összegyüjtve négy kötetben jelentek meg; (Pest 1860).

Szamosújvár a Rákóczy-korban. Kővári László „Erdély történelme“ hatodik kötetének 71. és 72. lapjain azt irja, hogy az 1705-iki nov. 11-én történt zsibói nagy csatavesztés után, Rákoczy Szurdukról felvevén podgyászát, — hol Csáky László házánál tartozkodott, — Szamosújvárnak indult, hogy az itteni erősséget igénybe vegye. Midőn a zsibói völgyből az első magaslatra értek, Sennyei dandárát látták közeledni, mely a csatában részt nem vehetett. Estvére Szamosújvárra ért, — de a vár tartható nem lévén, másnap Bethlen várába vonult; nehány napot ott mulatván mintegy tizenkétezerre menő, többnyire családostól, bujdosó erdélyitől kisértetve, Kővárón át, ecsedi várába huzodott. A zsibói ütközet elvesztése következtében az erdélyi várak védelem nélkül maradván, egyre estek el: Szamosújvár, Bethlen, Görgény, rövid ostromot voltak képesek kiállani. — Megjegyezzük, hogy midőn ez események történtek, az örménység már itt volt letelepedve a Szamosvölgyében; s városunk keletkezésének alapja már meg volt vetve!..

Irodalom és müvészet.

A romániai örmények büszkesége. 1897. szept. 30-án temették el a jássii örmények Bèjèkleán A. M. jelentékeny festőt. Boldogult Párisban tanult. Hazajövetele után a közoktatásügyi kormány előbb rajztanári állást adott Bèjèkleánnak... Mig egészsége engedte, sok szép sikerült képet festett. Egy izben Alexandri Vaszil híres román költő Mircsesd nevü faluján megy keresztül festőnk. A falu mellett gyönyörü erdő, az erdőt a Szereth folyó vágja ketté. A festő megáll... és vázlatot készit. Otthon lefesti az erdőt és kifüggeszti a jassii tanácsház gyüléstermében. Alexandri felmegy a gyülésbe, meglátja a képet és igy szól: „Ime az én erdőm; mily hiven van lefestve!“ Az előljáróság a költő és festő iránti tekintetből a képet, mely most is a gyüléstermet disziti, 2000 frankért vette meg.

Folyóiratunk deczemberi füzetéről a „Tiszántúl“ 279 száma ezeket mondja: „A derék örmény revue deczemberi füzete egy a Dániel család tulajdonát képező püspöki keresztet mutat be irásban és képben, melynek felső része az ismeretes Athos-hegyi keresztek styljében, alsó része a XVII. század hanyatló renaissance modorában készült. Megjegyezzük, hogy a nagyváradi muzeumban is van nehány példány az ugynevezett Athos-keresztekből. Dr. Molnár Antal a Preussiche Revue novemberi füzete nyomán dr. Rohrbach Pál német philologus és ethnographusnak az ecsmiádzini örmény patriarkhánál tett látogatását irja le. László Márton pedig — nem épen mélyen járó — aesthetikai méltatást közöl Márton Dávid „Szép Árá“ czimü többször megdicsért tragédiájáról. A tudós szerkesztő, Szongott Kristóf a szokott alapossággal magyarázza a magyarhoni örmény családok genealogiáját Floriántól Hásztig. A kisebb közlemények közül kiemeljük a Dávid V. századbeli neoplatonikus bölcsészről szólót, kinek kommentárjaiból a berlini Aristoteles-kiadás sok mutatványt közöl. Érdekesek azon apró közlemények is, melyek amaz általános rokonszenv tanúbizonyságai, melylyel az örmények Európa részéről találkoztak, mióta az üldözések ismét Kelet felé forditották Európa figyelmét. Igy Londonban „Armenian Rescue Fund“ czim alatt társaság alakult, melynek czélja az emigráló örmény családok segélyezése. Nem kevésbbé figyelemreméltó a május 20-án Londonban tartott gyülés, melyen a herfordi anglikán püspök elnökölt, s melyen Sármetán atya mégis kifejezést adhatott azon óhajának: vajha követnék az örmények XIII. Leo pápa fölhivását, s térmének mind a kath. egyház kebelébe. — A derék folyóiratot, melynek egész évi előfizetési ára 4 frt, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.“

Közgazdasági élet.

Kitüntetett örmény gyáros. Dávid Gyula jónevü kézdivásárhelyi kereskedő, ki egy virágzó székely-szöttes-gyárnak tulajdonosa, meglepően szép gyártmányaival 1891-ben a „Délmagyarországi iparkiállitás“-on (Temesvár) kiállitási ezüst-érmet, — az ezredéves budapesti kiállitáson pedig a „jó munka- és haladásért“ elismerő oklevelet kapott. Ezt az oklevelet decz. 5-én kézbesitették a derék Dávid Gyulának, kinek csinos, tartos, olcsó szőtteseit mi is mélyen tisztelt olvasóink becses figyelmébe ajánljuk.

Keleti iparágak meghonositása. Azon, a keleti örménység körében nehány év óta uralkodó áramlattal szemben, miszerint az oly szomorú következményeket felidézett nemzeti mozgalmak meghiusultával tömegesen keresnek menedéket, a Törökországon kivül fekvő államokban, s főleg a szomszédos országok területén ezerekre menő kolóniákat alkotnak, — nem hagyható figyelmen kivül hazánkban is, azon korszerü kérdésnek fontolóra vétele, ha vajjon az e részben jelenleg annyira kedvező irányzat folytán nem volna-e nálunk a kormányzat iparfejlesztő politikájának egyik, önként kinálkozó feladatául tekinthető: odahatni, hogy a velünk szomszédos államok területére kivándorolt örmény népelemnek, a különböző

keleti iparágak üzésében jártassággal biró része, — a mennyiben most hazátlanul bolyong, — az erdélyi részekben a korábbi örmény telepek közelében, némely czélszerűbb keleti iparág gyári üzésére állandóan letelepedjék; s ezáltal az országos iparügy további fejlődésének a jövőre új irányt nyisson és nagyobb lendületet adjon!

Mi ujság az örmény világban?

Sietős segély. A konstantinápolyi örmény patriarcha kérvényében, mit a portához nyujtott be, sietős segélyt kér a nyomorgó örmények számára. Az európai nagyhatalmak képviselői közül néhányan, kik szeretnék, hogy Törökország hovahamarább megkapja a várva várt reformokat, — melegen pártolják a patriárkha kérvényét.

Gondoskodó bizottságok. Azon helységekben, hol a kivándorolt vagy elmenekült örmények közül ideiglenes tartózkodásra többen telepedtek le, bizottságok alakultak, melyek az örmények anyagi szükségeiről gondoskodnak. A napokban Bákuban alakult ilyen bizottság, hogy alapos módon nyujthasson segélyt a hazátlan menekülteknek.

„Oroszország és az örmény kérdés" czimet adott Kreni, a kievi egyetem tanára azon dolgozatának, mit saját lapjában tett közzé. Czikkiró nagy rokonszenvvel szól az örményekről. Véleménye szerint az örmény kérdést csak úgy lehetne megoldani, ha Örményországot seregekkel okkupálnák. Igaz — mondja tovább czikkiró, — hogy az okkupáczióba bele nem egyeznének az angolok; mert az örmény királyság visszaállitása véget vetne az ottani angol kereskedelemnek. Ellenben ez az esemény az oroszokra nézve nemcsak nem lenne káros, de sőt ez a királyság, Oroszország kezére játszaná Ázsia egész kereskedelmét és terményeit...

Holtiglan tartó bebörtönzés. Egy Konstantinápolyból decz. 13-án küldött táviratszerint, azt az örmény leányt, ki a forradalmi bizottság leveleit állitólag a konzulokhoz vitte, holtiglan tartó börtönre itélték; habár Tevfik basa megigérte, hogy a leányt, ki ellen mit se tudtak bebizonyitani, nem fogják elitélni. A konzulok tiltakoztak a török kormány előtt ezen eljárás ellen, mely nem alapult bizonyitékon; de a kormány azt válaszolta, hogy itt az állam biztonságáról van szó és ezen esetben az egyszerű gyanú is elégséges az elitélésre.

Örmény iró Bécsben. A bécsi lapok mondják, hogy Demirdsibásján Ilyés nevü iró, kinek iróineve „Kérászer Ádám," Bécsbe tette át lakását.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: SZONGOTT KRISTÓF.

Szamosújvárt, Todorán Endre „Aurora" könyvnyomdája.

Szamosújvári Hiradó.

— A szamosujvári dalzene-egylet decz. 26-án a városi vigadóban igen sikerült hangversenyt rendezett. A jegyek jóval azelőtt mind elkeltek... A nyitányt (Flotow „Stradella" dalmüve) Liemann Antal karnagy vezetése mellett a dalzene-egylet zene-osztálya játszodta: dr. Bányai Kristóf, Danielovics Sándor I. hegedü; Esztegár László, Görög Márton II. hegedü; Bodor Sándor, Osztián Kristóf viola; Vajna Károly cello; Czetz Manó nagy bögő; Göneczy Mihály czimbalom; Kopár Kristóf fuvóla; Dubszky Gusztáv clarinett. Sikeres játékuk a közönség nagy tetszésével találkozott. Kihivás után még egy darabot kellett eljátszaniók. Erre Kolbay Zulejka, ki a mult iskolai évben fejezte be a kolozsvári tanitóképző-intézet tanfolyamát kitünő eredménynyel — szavallata következett. Várady Antalnak remek költeményét: „Az ezüstfátyol legendája"-t szavalta el hatásosan. Most társadalmunk egyik legszebb nője: a müvelt Józsa Jánosné, lapunk eszes munkatársa ment fel az emelvényre. Szünni nem akaró tapsvihar fogadta csinos megjelenését. Müvészi alkotást várt mindenki a sok tehetséggel megáldott tanárnétől, kinek — bájos daláért — a természet legkitünőbb dalárja: a csalogány már oda itélte volt az elsőség pálmáját, ő pedig szégyenkezve huzódott félre... De megnyiltak ajkai és Oslislo „Oh te kedves gyöngyvirág" czimü kiadatlan versenydarabját, melyhez szöveget maga a kellemes hangú énekesnő irt — énekelte el. Fönséges énekével elbájolt mindenkit. Éljenzés, taps. Háromszor hivták ki. A nagymérvü elismerést két magyar népdal gyönyörü eléneklésével viszonozta. A várakozást, a meglepő siker még fölülmulta. A müsor negyedik száma czimbalom-játék volt: Páll Kata játszotta el Lányi „Magyar ábránd"-ját és Mihály Ignácz „Balaton háborgását" — szépen. Közkivánatra még játszott egy szép darabot. Ezután Danielovics Sándor pénzügyi biztos vette kezébe hegedüjét, hogy Beriot „Ballet ábránd"-ját játszodja el. A ki olyan mennyei hangokat tud az élettelen fából kicsalni, az nemcsak „gyakorlott mükedvelő," hanem — müvész. Bányai Elemér „A püspök palástja" czimü érdekes dolgozatát olvasta fel. Most ismét egy szép asszony ment fel az emelvényre: Karsai Gyula tanár derék neje. Taps és „éljen" fogadta. És elkezdett énekelni: Halevy „Zsidónő" czimü operájából a „Nagy áriá"-t énekelte. Ugy énekelt, mint egy elsőrendü operai énekesnő, mint egy tökéletes müvésznő, ki a müértőnek is teljes élvezetet nyujtott. Iskolázott szép, csengő hangja játszva ment át a leggyöngédebb hangtól a legerősebbig. Nem csoda, hisz tagja volt a kolozsvári zene-conservatoriumnak. Háromszor hivták ki és még kétszer énekelt — elragadóan. Az utolsó szám egy „románce" volt, Liemann Antal és Dubszky Gusztáv játsztak szárnykürt-kettőst vonós zenekisérettel. Mind a négy nő külön-külön igen szép virágcsokrot kapott. Liemann Antal karnagy fáradozásaiért, kinek a hangverseny sikeréből nagy része van — a közönség nyilvános elismeréssel adózik.

— A kedvelt Voith Miklós, kinek arczképét és életrajzát folyóiratunk mult évi novemberi füzete hozta, decz. 18-án töltötte be munkás életének nyolczvanadik évfordulóját. Ebből az alkalomból az nap délelőtt az árvaintézet, a városi tanács, az ügyvédi kar,

a mükedvelö társulat, a dalzene-egylet, a huszár tisztikar, a tüzoltóegylet, az ipariskola stb. üdvözölte. Ekkor ünnepelt több emléktárgyat is kapott. Délután 6 órakor a „társalkodó-kör" (casino) rendkivüli gyülést tartott. A legidösebb választmányi tag: Bartalis Miklós megnyitó beszédében a nap fontosságáról szólott. Most Esztegár László igazgató azt az inditványt tette, hogy festesse meg a társalkodó-kör érdemes elnökének: Voith Miklósnak az arczképét és azután függeszsze ki a társalkodó-kör helyiségében. A helyes inditvány egyhangú elfogadása után egy bizottság, mely Szongott Kristóf, Feczkó János, Kirschner Izsák és Todorán Endre tagtársakból állott, elnököt közgyülésre hivta. A gyülés a belépö elnököt harsány éljenzéssel fogadta. Ünnepélyünk fénypontját az a szép szerkezetü és hatással előadott beszéd képezte, melylyel Kovács Ákos a nyolczvan éves elnököt üdvözölte. Ünnepelt elérzékenyülve válaszolt, megköszönte a fényes megtiszteltetést és a reá nézve fontos nap emlékére a könyvtár gyarapitásához 100 frttal járult. Erre a társalkodó-kör tagjai, valamint a külsök közül is többen, a „korona"-szálloda nagytermébe siettek diszvacsorára, hol a karzatot a női közönség már egészen elfoglalta volt. Jó czigány zene fogadott. Elhelyezkedtünk a csinosan felteritett asztalok köré. Az asztaltársak közt vidéki arczokat is láttunk: Deésről egypár ügyvéd és a végrehajtó: Szentpeteri János jött el. Jó szolgálat, izletes étkek. Az étlap ez volt: tok tartar mártással. Füstölt bélpecsenye és kolbász köritve. Irós-tészta, almás és turós béles. Malacz, pulyka, kappan sültek. Franczia kompot és saláta. Torták vegyesen. Giardinette. Fekete kávé. Bor, borszéki viz, szoda. Nem hiányzott a jó vacsora füszere sem: sok, szép felköszöntést halottunk. Felköszöntöt mondottak: Dömötör János, Ábrahám Zachar, Gajzágó Ferencz, Szongott Kristóf, Voith Miklós, Esztegár László, dr. Fogolyán Tivadar, Novák Gerö, Nuridsán József, Dr. Mártonfi Lajos, Esztegár Gergely, Mihelics Károly, Voith Lajos... A szép társaság jó sokáig volt együtt.

— A városi képviselet egyik legközelebb tartott ülésében elhatározta, hogy a város belső területén, különösen az utczasarkokon éktelenkedö üres telkeket nyilvános árverés utján eladja. A közgyülés ezen helyes határozatával egy régi közóhajtást valósit meg. Adja el a város ezeket az üres telkeket kivétel nélkül — mind... E telkek — melyek a városnak eddig semmi hasznot sem hoztak — közül egy nehány eddig szemétlerakóhelyül szolgált, a többit az országos és heti vásárra jövö idegenek használták: itt állottak meg szekereikkel, marháikkal. Hiszszük, hogy a közgyülés nagy többsége, mely a pénztárt új jövedelemhez juttatni és a várost csinositani akarja, nem fog azokra hallgatni, kik talán magánérdekből egy-két szögletet a mostani állapotban szeretnének továbbra is megtartani...

— A derék Mihelics-pár a decz 4-én tartott mükedvelöi előadás alatt („A czigány") ujra remekelt. Mihelicsné (Rózsi) hatásos játékával akárhánynak szemeiből könyeket csalt ki. Fülöp (Gyuri) népdalait szivesen hallgattuk. Voith Lajos a legalkalmasabb volt a Zsiga szerepére. Kifogástalan játékát a hálás közönség meg is jutalmazta. Szépen alakitott Bodor Sándor (Peti);. Pakulár Ernöné most is jól játszott. Gönczy Mihály kitünö hajdu volt; szóval mindenki igyekezett szerepének megfelelni.